

RENARDY, Jean (Witten-Gulpen 22 november 1878 – Bergen-Belsen maart 1945).

Studeerde na zijn humaniorastudies aan het **Klein Seminarie van Sint-Truiden** nog wijsbegeerte en nadien theologie te Luik en werd er op 17 juni 1905 door bisschop **Martinus-Hubertus Rutten** tot priester gewijd. Aansluitend werd Renardy twintig jaar lang kapelaan in Welkenraat, vanaf 1925 pastoor in de Luikse **taalgrensgemeente Weerst** (Warsage) en in 1931 in Membach. Beschuldigd van hulp aan het verzet werd hij op 13 mei 1943 door de Duitse bezetter aangehouden en eind 1943 weggevoerd, eerst naar Oranienburg, daarna naar het concentratiekamp van Bergen-Belsen, waar hij in de voorlaatste oorlogsmaand overleed.

Van jongs af koesterde de Overmazer Renardy een grote liefde voor zijn Limburgs dialect en verdedigde hij, volgens de leuze “onverduitsst en onverfranst”, de trouw aan die moedertaal. Tijdens de Eerste Wereldoorlog kwam hij vanwege zijn verzet tegen elke vorm van verduitsing in conflict met de bezetter, die hem aanhield en in Duitsland ter dood veroordeelde; begin 1918 werd die straf in levenslange dwangarbeid omgezet. Een jaar later was Renardy terug in zijn parochie Welkenraat, waar hij het als verdediger van de Limburgse (Platdietse) streektaal opnam tegen de verfransing. Dat laatste deed hij ook in zijn nieuwe parochies Weerst en Membach, waar hij lid en propagandist werd van het **Dauidsfonds**. In die jaren behoorden tot zijn bevriende medestanders in de strijd voor de volkstaal pastoor **Hendrik Veltmans** van Sint-Martens-Voeren en de edelman **Juul Vercken de Vreuschemen** uit Balen. De inzet van pastoor Renardy voor de volkstaal werd echter op termijn niet beloond. Het gebied tussen de Voerstreek en Eupen werd, met Eupen-Malmédy, tijdens de Tweede Wereld-

oorlog bij het Derde Rijk gevoegd en aan een brutale verduitsing onderworpen. Na de oorlog sloeg de reactie daartegen ook over op de oude streektaal, zodat die moest wijken voor het Frans als nieuwe cultuurtaal. De naoorlogse hulde te Membach aan de in Duitsland omgekomen pastoor Renardy verliep helemaal in het Frans.

LITERATUUR: G. van Voeren, 'Renardy, Jean, onze eerste martelaar (1878-1945)', in id., *Veltmans en Overmaas*, 1989, p. 175-177.

REGINALD DE SCHRYVER